
P r i k a z i i o s v r t i

Što će sada biti s nama, gospodine Biskupe?
Ohrabrujuća iskustva izgradnje zajednica u Poitiersu

Reinhard FEITER i Hadwig MÜLLER (iz.), *Was wird jetzt aus uns, Herr Bischof? Ermutigende Erfahrungen der Gemeindebildung in Poitiers*, Schwabenverlag, Ostfildern, 2009., 168 stranica.

Što će sada biti s nama, gospodine Biskupe?, pitanje je vjernika seoskih župa, koji su se osjećali ostavljenima, zaboravljenima i prepuštenima samima sebi, upućeno novom biskupu biskupije Poitiers u Francuskoj Albertu Rouetu. Navješćuje li lagano gašenje seoskih župa tiho gašenje Crkve? Od početnog pitanja koje se nalazi već u naslovu, trebalo bi postaviti pitanje: Gdje smo to pogriješili, mi koji sebe još uvijek smatramo dionicima i članovima Crkve, mi, i laici i klerici?

No, nije ova knjiga još jedna ogorčena kritika trenutne situacije unutar Crkve u Zapadnoj Europi koja doživljava svoju dekadenciju, ne samo zbog manjka kadra i posjetitelja crkvi iz religioznih potreba, nego i s tim povezano pomanjkanje samopouzdanja, radosnog služenja, vjere pa i morala klera. Ova knjiga je ohrabrenje svim iskrenim vjernima, da će Crkva živjeti i bez svojih, sada uvriježenih i nedodirljivih struktura, i nada kako će Crkva preživjeti čak i uz veliki, po sadašnjim mjerilima procijenjeni, manjak svećenika. Bilo bi teško takvo što zamisliti pa i povjerovati ako bi to bila samo neka predodžba buduće slike Crkve, da isto nije već zaživjelo u biskupiji Poitiers.

Tekstovi ove knjige, izabrani iz dvije knjige francuskog izdanja¹ pripremljeni su kao dio radnog materijala proljetne

¹ Rouet A., Boone E., Bulteau G., Russeil J. P., Talbot A., *Un nouveau visage d'Eglise. L'expérience des communautés locales à Poitiers*, Paris, Bayard, 2005;

sjednice BK Njemačke 2007. Kako bi bili dostupni široj publici, naknadno su 2009. objavljeni u izdavačkoj kući *Schwabenverlag*. U izbor je uključeno šest tekstova, dva teksta biskupa biskupije Poitiers Roueta, dva teksta Gisèle Bulteau, teologinje laikinje, te po jedan tekst biskupskog vikara Jean-Paula Russeila i teologa laika Érika Boone. Knjiga ima i kratak predgovor pomoćnog biskupa Otta Georgensa, poslanika Njemačke BK na sjednicama Francuske BK. Autor kratkog uvoda kao i jedan od prevoditelja i urednika ove knjige je Hadwig Müller, dr. teologije, voditelj Odjela za misionarske procese u Europi na *Missionswissenschaftlichen Institut Missio*. Drugi urednik, kao i autor kratkog komentara na kraju je Reinhard Feiter, profesor pastoralne teologije u Münsteru.

Što se to tako važno dogodilo u siromašnoj i neutjecajnoj Crkvi u Francuskoj da je pokrenulo toliko ljudi u Njemačkoj kako bi se njezino svjedočanstvo prezentiralo na sjednici BK Njemačke i široj javnosti? U predgovoru biskup Otto Georgens kaže da se u potrazi za mogućim rješenjem situacije Crkve u Njemačkoj, koja ima sve izraženiji trostruki manjak (manjak svećenika, manjak zajednica i manjak novca!), predstavlja i primjer iz Poitiersa.

Ono novo što biskupija Poitiers donosi proizlazi iz deset godina rada na pripremama biskupijskog sinoda koji je održavan od 1988. do 1993., a to su ukratko: 1. Izmjena načina upravljanja, vođenja i nadzora zajednica unutar biskupije podizanjem osnovnih zajednica s timovima vjernika laika i sektora koji postaju osnovne pastoralne jedinice biskupije za čiji je rad odgovoran svećenik ili skupina svećenika i većeg broja vijeća unutar sektora. Svaka župa ili nekoliko župa ima mogućnost da postane jedna osnovna zajednica, ili pak jedna velika župa može biti podijeljena na nekoliko osnovnih zajednica. Sektori su teritorijalna područja koja uglavnom prate granice civilnih administrativnih regija, odnosno županija. Župe se ne dokidaju automatizmom, nego i dalje postoje, dokle god za to postoje uvjeti i iskazana želja. 2. Sinod donosi i novi način odnosa između laika i klerika i njihove uloge u Crkvi. Svećenici više nisu župnici i nisu na raspolaganju samo jednoj zajednici nego većem broju istodobno. Kao članovi vijeća sektora, odgovorni su za nadziranje rada osnovnih zajednica i njima su na raspolaganju. Oslobođeni su odgovornosti upravljanja, naviještanja, molitve, službe bližnjem i financija u osnovnim zajednicama što preuzimaju pozvani ili/i izabrani te od biskupa ovlašteni laici. 3. Iz svega spomenutog se može pretpostaviti da je

Rouet A., Boone E., Bulteau G., Russeil J. P., Talbot A., *Un goût d'espérance. Vers un nouveau visage d'Eglise II*, Paris, Bayard, 2008.

time promijenjen i odnos prema laicima. To ne znači da klerici gube na svojoj važnosti, nego im se omogućuje djelatnije ostvarivanje u svom pozivu. S druge strane, laici, koji su po sakramentu krštenja postali članovi Crkve, a po sakramentu krizme priznati kao punoljetni, zreli i odgovorni članovi Crkve preuzimaju svoju ulogu, obveze i prava. Vjernici više nisu samo pasivni slušači i župnikovi pomagači, nego organizirana samosvjesna zajednica koja ispunjava osnovne zadaće Crkve.

Biskup Albert Rouet u prvom tekstu ove knjige pod nazivom *Na putu ka jednoj obnovljenoj Crkvi* (17-42) iznosi svoje iskustvo obnove mjesne crkve, od trenutka kada je, kao dotadašnji pomoćni biskup biskupije Pariz, imenovan novim biskupom biskupije Poitiers. Već na samom slavlju njegovog uvođenja u službu predani su mu dokumenti i zaključci netom završene biskupijske sinode, koja će i obilježiti njegov pastoralni rad u biskupiji.

Biskup ističe kako je održavanje biskupske sinode, kao i način donošenja sinodalnih zaključaka, od što većeg mogućeg broja sudionika, upravo primjer oprečnosti logici centralizirane organizacijske strukture koja je koncipirana i organizirana od strane svećenika, po mjeri i za svećenika. Sada kada se, ne poričući ni krivnju te strukture, pojavio realni problem nedovoljnog broja zaređenih, slaba točka te centralizirane strukture ne smije biti i razlog propasti i gašenja najmanjih zajednica. Župe zbog svoje neodrživosti bivaju zamijenjene drugim oblicima organizacije, u skladu s vremenom i potrebama, za što je uporište Kan. 516. § 2. U slučaju biskupije Poitiers to su već spomenute osnovne zajednice, kojima upravlja tim od pet izabranih ili pozvanih laika na 3 godine uz moguće produženje na još maksimalno 3 godine. Nema nesposobnog po krizmi punoljetnog kršćanina koji ne bi mogao preuzeti dio obveza unutar svoje zajednice, a osnovne zajednice bi trebale biti uspostavljene i onda kada ne bi manjkalo svećenika, zbog jačanja kršćanskog identiteta, odgovornosti i zajedništva.

No uspostava osnovnih zajednica nije se odvijala bez problema i nisu sve župe postale osnovne zajednice preko noći. Od vjernika se do tada ništa posebno i nije očekivalo osim da budu pasivni slušači. Kako onda oformiti zajednicu gdje bi vjernici laici trebali imati određeno znanje, izgrađen stav, odlučnost? Nije li očekivano da će laici, koji su do tada tretirani kao maloljetnici, isključivani iz poslanja i zadaća Crkve, koja je postala Crkva eksperata i struktura, a ne i stvarna Crkva zajedništva, biti nesigurni i neodlučni u preuzimanju obveza?

Autorica drugog teksta Gisèle Bulteau, *Moje poslanje: Potpora osnovnim zajednicama* (43-68), je na poziv biskupa u lipnju 1998. preuzela službu potpore rada osnovnih zajednica, koju obavlja i danas. U tekstu iznosi iskustva prvih koraka zajednica u životu mjesne Crkve. Naglasivši više puta važnost sakramenata inicijacije kao osnovu za angažman vjernika, autorica svjedoči kako je stvaranjem zajednica kod njihovih članova obnovljena nada, osnaženo zajedništvo, kako se produbljuje vjera, a ljudi imaju prigodu sudjelovati u učenju umjetnosti zajedničkog života te kako poslanje služenja zajednici i bližnjem poprima snažniji smisao.

U trećem tekstu ove knjige, *Koraci u vjeri osnovne zajednice* (69-101), biskupski vikar Jean-Paul Russeil govori o tri etape kroz koje osnovne zajednice prolaze, od prvog liturgijskog osnivanja zajednice koju predvodi biskup ili biskupov izaslanik, etape razvijanja i tkanja zajednice do zajedničkog rada na poslanjima koja su im po Evanđelju povjerena i na poseban način suradnje sa svećenicima. Biskup ili biskupski vikar predvodi liturgiju prilikom koje se osniva zajednica, ali i kod svakog imenovanja novih članova tima. Obred se sastoji od poziva, prijenosa ovlasti i obveza, blagoslova i slanja tima na obavljanje svojih dužnosti. Poziv se ne smije shvatiti kao privilegij, nego uzajamno doživljena odgovornost. Na tragu riječi 2 Kor 3,5 Russeil promišlja: "Obično se misli kako smo pozvani zato što smo sposobni dati odgovor. Za Pavla je to upravo obrnuto: Kroz to što smo pozvani, bit ćemo sposobni dati odgovor."

U svom drugom tekstu, odnosno četvrtom tekstu u knjizi, *Osnovne zajednice kao institucije* (103-117), biskup Rouet definira osnovnu zajednicu kao instituciju, kritizira svećenike koji se protive uvođenju "demokracije" u Crkvu te identificira probleme koji se pojavljuju u novoosnovanim zajednicama. Biskup Rouet posebno se kritički osvrnuo na prigovore pojedinih svećenika i dugogodišnjih župnikovih "pomoćnika", koji novim načinom organizacije gube određenu vrstu privilegija, često ničim ne zasluženi, pa na ovome mjestu bez imalo ustezanja kaže: "Budimo sasvim jasni, ovdje se radi samo o moći." Da, takvi bi željeli reducirati život Crkve na održavanje davno prošlih vremena za nostalgične turiste i okrivljuju "one s vrha" za nedemokratsko uvođenje demokracije u Crkvu, čime je onima koji su imali moć, ona oduzeta. Ali zar uvođenje demokracije uopće mora biti demokratsko?

Problemi kojih su se neki pribojavali, kao npr. klerikalizacija laika, nisu se dogodili, no pojedine poteškoće se konstantno

pojavljuju: obnova tima zajednice nakon isteka mandata, iskušenje povratka, odnosno zadržavanja starog kada tim zajednice ili pak cijela zajednica nije u stanju napraviti iskorak i, treća poteškoća, tzv. kvalificiranih inicijativa, gdje bi se željelo napraviti nešto što je izvan realnih mogućnosti, financijske, kadrovske ili neke druge prirode.

Jedan put na kojem se uvijek više postaje čovjek (119-132) naslov je petog teksta, odnosno drugog teksta gospođe Gisèle Bulteau, u kojem se opisuju odnosi ljudi unutar zajednica, kao i utjecaj zajednica na život svojih članova i njihov rast u vjeri. U samo dvanaest godina intenzivnog pastoralnog rada osnovano je više od tri stotine osnovnih zajednica i više od tisuću vjernika bilo je aktivno angažirano u timovima što je jasan pokazatelj ostvarenja jednog od prvotnih ciljeva: živjeti kao braća i sestre. U ovom tekstu se opisuju iskustva vjernika u tri tipična primjera: otvorenost za razgovor i gostoprimstvo, priprema odraslih osoba za krštenje te potpora članovima obitelji koji žale za pokojnikom. Kroz život zajednice angažirani vjernici imaju mogućnost razvijati međuljudske odnose, suosjećati i radovati se s drugima, stvarati samopouzdanje te rasti u vjeri.

Zadnji tekst u ovoj knjizi, *Osnovne zajednice i službenici: Uporišta, iskustva i traženje* (133-148), potpisuje Ćirik Bone. Ovaj teolog laik opisuje ulogu svećenika koji uvođenjem novog sustava nije izgubio svoje mjesto i važnost unutar mjesne crkve. No svećenička služba ni u kojem slučaju ne može iscrpiti i ispuniti sve zadaće Crkve, odnosno ona se u potpunosti ostvaruje samo onda kada je pozicionirana unutar naroda Božjeg koji je Kristovo tijelo, Crkva.

Premda se u ovoj knjizi predstavljeni pokušaj gašenja vatre, nakon dugotrajnog ignoriranja, može činiti kao uspješan i ohrabrujući primjer, to je nažalost ipak samo pokušaj, a ova knjiga je opomena svima kako Crkva ostaje bez svećenika, kako su članovi Crkve, i vjernici i klerici, sve stariji, jer Crkva još uvijek ne nalazi odgovor ni način kako produbiti svoje poslanje i zadaću naviještanja Riječi, služenja bližnjemu i liječenja u današnjem vremenu.

Marijo Vukoja
vukoja@gmail.com